

HALUK PERK MÜZESİ YAYINLARI

TULİYA
I

HALUK PERK
MÜZESİ

KAHRAMANMARAŞ'TAN ÖRDEK BİÇİMLİ BİR AĞIRLIK

A WEIGHT FROM KAHRAMANMARAŞ

Turgut H. Zeyrek*
Halûk Perk**

The aim of this paper is to evaluate a weight from Kahramanmaraş an to introduce them to archaeological circles. In the course of our study, examples from Kahramanmaraş were also studied in respect of their form, dated New Assyrian Period (7th century BC).

Burada sunulan çalışmamızda Halûk Perk Müzesi Koleksiyonu'nda bulunan Kahramanmaraş'tan ördek biçimli bir ağırlığın arkeoloji bilimi dünyasına tanıtılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen çalışmaya konu eser form açısından değerlendirilmiştir¹.

I. Buluntu Yeri ve Müzeye Geliş Şekli

Çalışmaya konu bu eser, müzeye satın alma yoluyla kazandırılmıştır. Eski eser satıcısı bu eseri Kahramanmaraş yakınlarında rastlantı sonucu bulduklarını beyan etmiştir. Ancak, buluntu yeri ile ilgili ayrıntılı bilgiye ulaşılammıştır.

II. Tanımı

Bu çalışmada değerlendirilen ağırlık bazalt malzemeden yapılmıştır. Genel görünümü dikdörtgen prizmaya yakın kübik formdadır (Resim 1-3, Çizim).

* Dr. Turgut H. Zeyrek, Arkeolog, T.C. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Antalya Bölgesi Arkeoloji Araştırmaları Merkezi TR-34459 Beyazıt-İstanbul zeyrekturgut@yahoo.de

**Halûk Perk, Gümüşpala Mah. Londra Asfaltı, No: 186 K.1 34850 Avcılar-İstanbul, Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Arkeolojik Eser Koleksiyoncular Derneği Başkanı, Türk Nümismatik Derneği Yönetim Kurulu Üyesi. hperk@mynet.com

1 Burada sunulan eserin değerlendirilmesinde T. H. Zeyrek ve Z. Kızıltan, "İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nden Seçilmiş Mezopotamya Ağırlıkları", *Anadolu Araştırmaları/Jahrbuch für Kleinasiatische Forschung XVIII/1* (Baskıda) isimli kaynaktan geniş ölçüde faydalanılmıştır.

U 3.9 cm; G 11.9 x 10.2 cm; Y 10.1 x 5.8 cm; Ağ. 2193.5 gr.

Üst tarafı plastik biçimde; gövdesi geriye doğru daralan formda; başı boynu ile birlikte geriye tam dönmüş ve gövdeye yapışmış; gövdenin alt kısmının kenarları yuvarlatılmış, tabanı ise düz şekillendirilmiş ördek biçiminde işlenmiştir. Gövdenin ön kısmı yuvarlatılmıştır.

Kuyruk ucu küt kesimlidir. Baş ve kuyruk detayları stilize belirtilmiştir. Gözler yuvarlak çukur işlenmiş olup, gözyuvası kenarı dışa çıkıntılıdır. Boyun ile başın birleştiği yerde birbirine paralel yatay iki çizgi görülmektedir. Bu çizgilerin arası bant motifi oluşturmuştur (Resim 1).

III. Durumu

Sağ kanat altında ve sol kanat gerisinde kazma darbelidir. Yüzeyde ve alt kenarda küçük kırıklar mevcuttur (Resim 2-3).

IV. Genel Değerlendirme ve Tarihlendirme

Yukarıda ayrıntılı biçimde tanımlanan ağırlık tipi Mezopotamya bölgesi için karakteristiktir. Babil ve çevresinde çok sayıda örneğinin bulunması nedeniyle arkeoloji literatüründe bunlara "Babylonia Tipi" adı verilmiştir². Bu eser Babylonia-Pers seksagesimal metrolojik sisteminin bir parçası olmalıdır (Karş: Hitzl 1996: 130). Dolayısıyla 1 Babylonia-Pers Minası 509.36 gr = çalışmaya konu eser ise yaklaşık olarak 4.306 Babylonia-Pers Minasına eşittir.

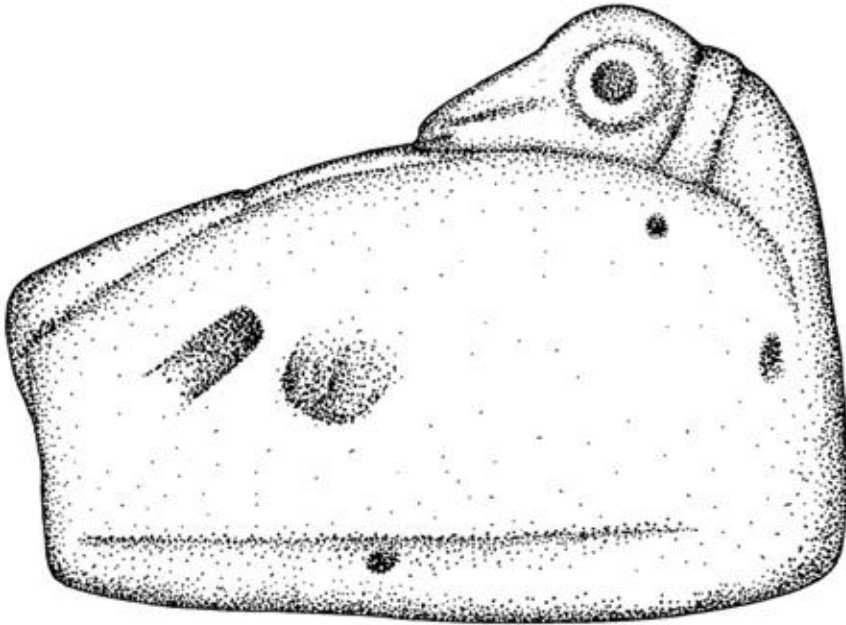
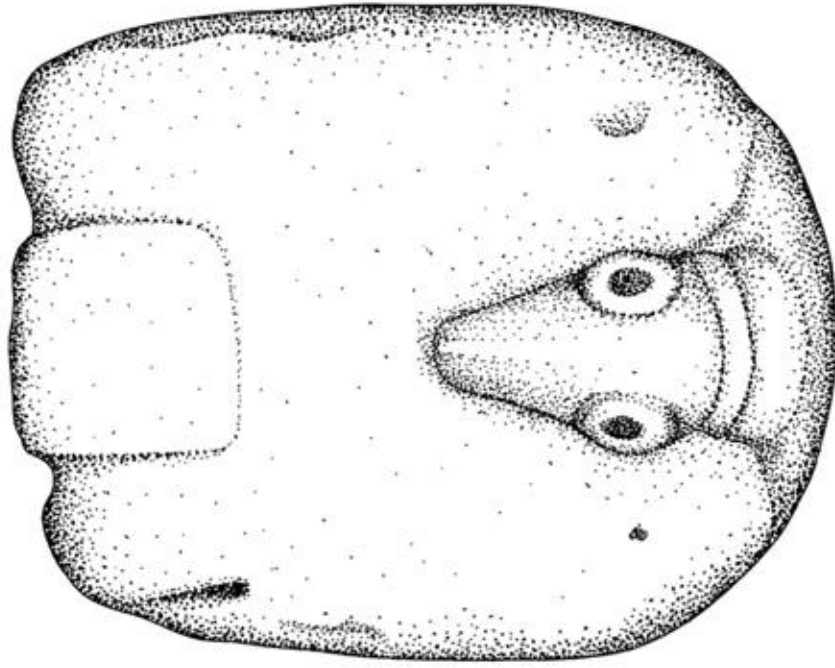
Ördek biçimli ağırlıkların en erken örnekleri Çağar Pazar, Tel Brak gibi merkezlerde Geç Uruk-Cemdet Nasr dönemi tabakalarında (İÖ 2500'den sonra-İÖ 3. binden önce) ele geçmiştir (Yağcı 1998: 187 ve dpn. 2). İÖ 2. binden itibaren ağırlıklardaki ördek betiminin detaylarının belirtildiği tespit edilmiştir (Koldewey 1990: 188; Oates 1986: 187). Bu çalışmaya konu seçilen eseri yukarıda değinilen Mezopotamya ve çevresindeki merkezlerde ele geçen tarihlenmiş buluntular yardımıyla tarihlemek mümkündür. Ördeklerin başlarında gözler, tüyler, stilize ayaklar, kanat ve kuyruk detaylarının belirtilmesi, Yeni Asur dönemine tarihlenen (İÖ 7. yüzyıl) ağırlıkların karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır³.

2 Bu ağırlıklar İÖ 2. bine tarihlenmiştir. Karş. Özgüç 1986: 74; Yağcı 1998: 188

3 İÖ 8-7. yüzyıla tarihlenen bu örnekler için bkz. Sultan Tepe (Lloyd/Gökçe 1953: 31-33, 41, Fig. 3), Kargamış (Winter 1988: 212, 206), Zincirli (Luschan 1943: 28, Lev. 2 f-g), Anadolu Medeniyetleri Müzesi (Ankara) Yağcı 1998: 187-198

KAYNAKÇA

- Boehmer 1979 : R. M. Boehmer. *Die Kleinfunde aus der Unterstadt von Boğazköy*. Berlin
- Hitzl 1996 : K. Hitzl. *Die Gewichte griechischer Zeit aus Olympia. Olympische Forschungen 25*, Berlin
- Koldewey 1990 : R. Koldewey. *Das wieder entstehende Babylon*. München
- Lloyd/Gökçe 1953 : S. Lloyd ve N. Gökçe. "Sultantepe, Anglo-Turkish Joint Excavations, 1952", *Anatolian Studies III*: 27-31
- Luschan 1943 : F. von Luschan. "Die Kleinfunde von Sendschirli", *Mitteilungen aus den Orientalischen Sammlungen Heft 15, Ausgrabungen in Sendschirli 5*, Berlin
- Oates 1986 : J. Oates. *Babylon*. London
- Özgüç 1986 : T. Özgüç. *Kültepe-Kaniş II. Eski Yakandoğu'nun Ticaret Merkezinde Yeni Araştırmalar*. Ankara
- Seeher 1996 : J. Seeher. "Boğazköy-Hattuşa 1995 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları", *18. Kazı Sonuçları Toplantısı-1*, Ankara: 323-338
- Winter 1988 : I. Winter. "North Syria as a Bronzeworking Center in the Early First Millennium B. C. Luxury Commodities at Home and Abroad", *Bronzeworking Centers of Western Asia c. 1000-539 B.C.* London
- Yağcı 1998 : R. Yağcı. "Yeni Assur Döneminde Kuzey Suriye'de Ördek Biçimli Taş Ağırlıklara İki Örnek", *Olba 1*: 187-198
- Zeyrek/Kızıltan (Baskıda): T. H. Zeyrek ve Z. Kızıltan. "İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nden Seçilmiş Mezopotamya Ağırlıkları", *Anadolu Araştırmaları/ Jahrbuch für Kleinasiatische Forschung XVIII/ 1*

Çizim

Resim 1: Üstten Görünüş (Ölçeksiz)

Resim 2: Sağ Yandan Görünüş (Ölçeksiz)

Resim 3: Sol Yandan Görünüş (Ölçeksiz)